

ТОРА ОР • ПАРШІ ВАЙЕХІ • МААМАР 5

ביאור על הנ"ל

Пояснення сказаного вище

Найвища любов до Б-га — агава бе-таанугім (любов у насолодах) — ніколи не вбирається в дві нижчі любові, але сходить униз, коли вони поєднуються: коли вино Тори пробуджує приховану агаву раба (велику любов) і з'єднує її з агавою олам (вічною любов'ю), що виникає внаслідок споглядання. У цьому полягає значення очей, «червоних від вина», а подальше зростання означає, що зуби «білі від молока».

НА ЧЕСТЬ

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Батько Ребе, реб Леві-Іцхок

LikuteiTorah.com

ХАСИДСЬКА ПАРША

likuteitorah.com/uk/torah-ohr/vayechi/5/

ГОЛОВНА ДУМКА

Найвища любов до Б-га — агава бе-таанугім (любов у насолодах) — ніколи не вбирається в дві нижчі любові, але сходить униз, коли вони поєднуються: коли вино Тори пробуджує приховану агаву раба (велику любов) і з'єднує її з агавою олам (вічною любов'ю), що виникає внаслідок споглядання. У цьому полягає значення очей, «червоних від вина», а подальше зростання означає, що зуби «білі від молока».

Кожен розділ: текст івритом, потім переклад, потім коротке пояснення під золотою лінією. Маленькі цифри в тексті івритом позначають примітки наприкінці.

КОРОТКО ПРО МААМАР

Цей маамар пояснює попередній, у якому йдеться про благословення Якова Єгуді: його очі «червоні від вина», а зуби «білі від молока»; вино й молоко — назви Тори. Спочатку розглядаються три види любові: агава раба — любов згори, що палає сама собою; агава олам — любов, що виникає зі споглядання світу, а тому у світі є щось протилежне їй; і найвища «любов у насолодах». Їм відповідають Імена Ма, Бан і Ав. Бан очищає іскри, що впали в нижні світи, а Ма — Б-жественність, яка не потребує очищення, — сходить у Бан, щоб очистити їх знову. Ав — насолода Атік, що відкривається в Хохмі, — не вбирається в жоден із них, але притягується вниз, коли вони поєднуються, подібно до благословення, що настає після єднання «чоловічого й жіночого». Слова Талмуду «кожне піднебіння, що куштує, промовляє: “Для мене, для мене”» означають піднесення обох любовей до Хохми, яке відбувається завдяки вині Тори. Ця насолода відкривається в Шабос, але лише після попередньої праці: червоного запалу очей, на який відповідає біле світло згори. Зрештою, білі зуби означають емоції, які спершу очищуються, а потім сяють завдяки молоку, що сприяє зростанню.

ПЛАН

1 Тора як вино й молоко; три любові

¶1-2

Пояснюючи, чому Тору називають вином і молоком, маамар розглядає агаву раба, агаву олам і найвищу «любов у насолодах».

2 Чотири Імена й очищення іскор

¶3-4

Бан упав під час розбиття; Малхут світу Ацилут — «великий звір», числове значення якого дорівнює Бан, — щоночі очищає іскри Тогу, а потім Ма очищає їх удруге.

- 3 Агава олам і агава раба** ¶15-7
Бан — це агава олам, любов, пробуджена через світ, яка має протилежність; Ма — агава раба, Б-жественність у самій своїй суті. Ма вбирається в Бан, але Ав не вбирається ні в кого з них.
-
- 4 Чоловіче й жіноче: як притягується любов у насолодах** ¶18-9
Коли Ма й Бан, чоловіче й жіноче, поєднуються, сходить Ім'я Ав, як сказано: «Чоловіком і жінкою Він створив їх і благословив їх», — і як це відбувається під весільним балдахіном.
-
- 5 Чому Ав — це любов у насолодах** ¶10
Насолода Атік відкривається в Хохмі, Імені Ав, подібно до того, як нове осяяння приносить людині насолоду.
-
- 6 Піднебіння, що промовляє: «Для мене, для мене»** ¶11-13
Повторені слова «для мене» означають піднесення обох любовей до Хохми — піднебіння, що відчуває смаки; це відбувається завдяки вині Тори, яке виявляє приховану любов.
-
- 7 Шабос і червоне та біле очей** ¶14-15
Ав відкривається в Шабос, але лише після попередньої праці: червоний запал підноситься до Аріх Анпіна, а у відповідь приходить біле світло, яке отримують через зір.
-
- 8 Білизна зубів: очищення й зростання** ¶16-18
Зуби очищують, подібно до емоцій, які розглядаються в утробі Імми; потім молоко, що сприяє зростанню, робить їх білими й сяйливими. Усе це відбувається завдяки тринадцяти прикрасам, Аббі й Торі.
-

КЛЮЧОВІ ПОНЯТТЯ

Агава раба (велика любов) אהבה רבה

Любов до Б-га, що приходить згори й палає сама собою, укорінена в Б-жественній іскрі душі; ніщо у світі не протистоїть їй. Вона відповідає Імені Ма.

Агава олам (вічна любов) אהבת עולם

Любов до Б-га, що виникає завдяки спогляданню, відкривається з прихованого стану (геелем) і пробуджується світом (олам); оскільки вона виникає через світ, у ньому є щось протилежне їй. Вона відповідає Імені Бан.

Любов у насолодах אהבה בתענוגים

Найвища любов — розкриття надзвичайної насолоди Атік у Хохмі; вона відповідає Імені Ав і притягується вниз, коли дві нижчі любові поєднуються.

Імена Ав, Саг, Ма й Бан ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן

Чотири написання Імені Гава, числові значення яких — 72, 63, 45 і 52; тут Ав відповідає Хохмі, Ма — чоловічому аспекту, а Бан — жіночому аспекту, Малхут світу Ацилут.

Очищення בירור

Відокремлення іскор, що впали, від суміші добра і зла та перетворення їх на Б-жественність; спершу це робить Бан, а потім Ма очищає їх удруге.

Маїн нуквін (жіночі води) מ"ן נוקבין

Те, що Бан після очищення підносить знизу до Імені Ма; завдяки цьому Ма сходить униз, щоб продовжити очищення.

Теамім טעמים

Знаки кантиляції, які також означають «смаки»; найвища з чотирьох частин написання Тори, що відповідає Імені Ав і Хохмі — «піднебінню, що відчуває смак».

Аріх Анпін אריך אנפין

Кетер, найнижчий рівень Еманатора; Зеїр Анпін із запалом вдвляється в його чоло й отримує 370 світел, а також 150 — в обличчя.

Тринадцять прикрас бороди י"ג תיקוני דייקנא

Йуди й вави, волосяні фолікули й волосини, через які світло спершу скорочується, а потім виходить назовні. Абба черпає з восьмої з них — ноцер, літери якого складають слово «воля» (рацон).

Тора як вино й молоко; три любові

1 ביאור על הנ"ל

Пояснення сказаного вище.

Цей маамар є подальшим поясненням попереднього маамара в «Тора Ор» — про благословення Якова Єгуді: «Очі його червоні від вина, а зуби білі від молока». У ньому знову розглядаються теми того маамара — види любові до Б-га та вино Тори — і пояснюються докладніше.

2 לבאר הדברים הנאמרים למעלה ע"פ חכלילי² כו'. הנה התורה נק' יין וחלב וכמו שכתוב ולכו שברו בלוא כסף³ ובלוא מחיר יין וחלב. ולהבין זה הנה צריך להבין ענין ב' בחי' אה"ר [אהבה רבה] ואה"ע [אהבת עולם].

Пояснити сказане вище щодо [вірша] «Хахлілі» тощо. Тора називається вином і молоком, як сказано: «Ідіть, купуйте без грошей і без плати, вино й молоко». Щоб зрозуміти це, слід розглянути два рівні: агава раба [велика любов] і агавас олам [вічна любов].

У вірші, який тут пояснюється, йдеться про вино й молоко, і Тора названа обома цими іменами, як у вірші з книги Ісаї, де спраглих запрошують «купувати... вино й молоко» без грошей. Щоб пояснити це, Альтер Ребе спершу окреслює два види любові до Б-га: агава раба, «велика любов», і агавас олам, «вічна любов».

אה"ר [אהבה רבה] היא הבאה מלמעלה אשר מאליה וממילא נפשו בושרת כתנור אש ואה"ע [אהבת עולם] היא האהבה הבאה ע"י ההתכוננות ויש אהבה ג' הגדולה משניהם והיא הנקראת אהבה בתענוגים⁴ כו'.⁵

Агава раба — це [любов], що приходить згори, і завдяки їй душа сама собою, природно, палає, мов вогненна піч; агавас олам — це любов, що приходить через споглядання. Є й третя любов, більша за обидві, яка зветься «любов'ю у насолодах» (агава бе-таанугім), тощо.

Агава раба — це дар згори: душа сама собою спалахує, без жодних зусиль. Агавас олам — це любов, яку людина розвиває, споглядаючи велич Б-га. Над обома стоїть «любов у насолодах» — вислів із «Пісні пісень», який маамар пов'яже з розкриттям вищої насолоди.

Чотири Імена й очищення іскор

3 והנה ידוע שיש ד' שמות ע"ב [שם ע"ב] ס"ג [שם ס"ג] מ"ה [שם מ"ה] וב"ן [שם ב"ן] והנה שם ב"ן [שם ב"ן] נפל בשבירה ושם מ"ה [שם מ"ה] הוא המכרר.

Відомо, що є чотири Імені: Ав (72), Саг (63), Ма (45) і Бан (52). Ім'я Бан упало під час розбиття [посудин], а Ім'я Ма — це те, що відбирає [іскри].

Кабала говорить про чотири способи написання букв Імені Б-га (Гавая), кожен із яких має інше число значення: 72 (Ав), 63 (Саг), 45 (Ма) і 52 (Бан). Ім'я Бан пов'язане з тим, що впало під час первісного розбиття посудин, а Ім'я Ма відбирає й виправляє те, що впало.

ואמנם תחלה מכרר מל' דאצי הנקראת שם ב"ן [שם ב"ן] את רפ"ה נצוצין שבב"ע כו' ואח"כ נמשך שם מ"ה [שם מ"ה] לכרר שנית כו'.

Однак спочатку царювання (Малхут) світу еманациї (Ацилут), яке називається Ім'ям Бан, відбирає 288 іскор, що перебувають у [світах] Брія, Єцира й Асія (творення, формування та дія), тощо; а згодом Ім'я Ма притягується вниз, щоб відібрати їх удруге, тощо.

Очищення відбувається у два етапи. Спочатку Малхут Ацилуту, остання сфера найвищого світу, яка також називається Ім'ям Бан, очищує 288 іскор, що впали й розсіялися у трьох нижніх світах; згодом Ім'я Ма спускається вниз і відбирає їх удруге.

4 וביאור הדברים הנה נודע דמל' דאצי יורדת בכל לילה בב"ע לכרר בירורים. וכמ"ש בזוהר⁶ אלף טורין דאכלה בהמה רבה ושתית לון בגמיעא חדא⁷ כו'.

Пояснення цього таке: відомо, що царювання (Малхут) світу еманациї (Ацилут) щоночі спускається до світу творення (Брія), світу формування (Єцира) і світу дії (Асія), щоб здійснювати виправлення. Як написано в Зоарі: «Тисячу гір пожирає велика тварина і випиває їх одним ковтком» тощо.

Малхут світу Ацилут щоночі спускається у світи Брія, Єцира й Асія, щоб зібрати й піднести іскри, які впали туди. Образ великої тварини, що пожирає тисячу гір і випиває їх одним ковтком, у Зоарі описує це: вона вбирає все, що належить виправити.

פִּי בַהֲמָה בְּגִי' [בְּגִימָטְרִיא] בִּין [שֵׁם בִּין] וְהֵיִינוּ מִלִּי דֹאצִּי' הַמְכַרְרֶת נִצּוּצֵין דְּתַהוּ. לֵהוּיּוֹת שְׂכֹאֲשֶׁר נִפְלוּ הַנִּצּוּצֵין בְּכִי"ע וּבִנּוּגָה הֵם מְעוּרְבִים טוֹי"ר [טוֹב וְרַע] וְאִינֵם בְּכַחֲי אֱלֹהוֹת וּמִלִּי דֹאצִּי' מְכַרְרֶת אוֹתָם שִׁיתַּהֲפֹכוּ לֵהוּיּוֹת אֱלֹהוֹת.

Пояснення: слово бегема («звір») має числове значення Бан (52); це й є Малхут світу Ацилут, яка виправляє іскри Тогу. Адже коли іскри впали у світи Брія, Єцира й Асія та в Нога (саяйво), вони є сумішшю добра і зла й не перебувають на рівні Б-жественності; Малхут світу Ацилут виправляє їх, щоб вони перетворилися на Б-жественність.

Слово бегема («звір») має числове значення 52 — таке саме, як Бан, тому звір — це Малхут світу Ацилут, яка виправляє іскри, що впали зі світу Тогу. Коли вони впали в нижні світи й у Нога, де добро та зло змішані, іскри вже не є Б-жественністю; виправлення перетворює їх назад на Б-жественність.

РОЗДІЛ 3 • 15-7

Агава олам і агава раба

5 ולכן שם בִּין [שֵׁם בִּין] נִקְי אֶהֱיֶע [אֶהֱבֵת עוֹלָם] כִּי עוֹלָם מִלִּי הָעֵלָם וְהֵיִינוּ הָאֶהֱבָה שְׁנִתְגַּלִּית מֵהָעֵלָם. שְׁקוּדָם הַתְּפִלָּה הִיתָה בְּהָעֵלָם וְאַחֵר כֶּךָ עִי' הַתְּפִלָּה נִתְגַּלִּית

Отже, Ім'я Бан називають агавас олам, адже слово олам («світ») походить від слова геелем («прихованість»); тобто йдеться про любов, яка виявляється з прихованості: до молитви вона була прихованою, а потім, завдяки молитві, виявляється.

Любов, пов'язана з Баном, називається агавас олам, а слово олам («світ») походить від того самого кореня, що й геелем («прихованість»). Це любов, яка до молитви прихована в серці, а завдяки молитві виявляється.

וְנִמְצָא שֶׁאֶהֱבָה זוּ הִיא בָּאָה מֵהַתְּכַוֵּנוֹת כּוֹי וְגַם פִּי אֶהֱבֵת עוֹלָם שֶׁהַתְּפִעּוּלוֹת וְאֶהֱבָה זוּ נִמְשַׁכֶּת מִבְּחִינַת הָעוֹלָם.

Отже, ця любов походить від споглядання тощо. А агавас олам також означає, що це емоційне пробудження й любов походять із рівня світу.

Оскільки ця любов пробуджується завдяки спогляданню під час молитви, вона залежить від власних зусиль людини. Ця назва має також друге значення: любов пробуджується світом — тим, що людина бачить у творінні.

היינו כמו עד"מ האדם מתפעל להיות לו אהבה ע"י שרואה מופתים הפך הטבע כמו להפוך ממים לאש או מאש למים שיתהפך מהות אחד למהות אחר ע"י רואה גדולת ה' ית' ויגיע לו מזה אהבה לה'.

Тобто, як людина, образно кажучи, спонукається до любові, коли бачить чудеса, що суперечать природі, наприклад, перетворення води на вогонь або вогню на воду, коли одна сутність перетворюється на іншу, — так вона бачить велич Б-га, благословенний Він, і звідси в неї виникає любов до Б-га.

Прикладом є людина, яка бачить диво, що перевертає природний порядок, наприклад, як вода стає вогнем або вогонь — водою, тобто одна річ цілковито перетворюється на іншу. Побачивши це, вона осягає велич Б-га й починає любити Його; любов справжня, але її пробудило щось у світі.

6 ואהבה זו נק' אה"ע [אהבת עולם] שבאה ע"י סכה מבחי' העולם וכמו"כ [וכמו כן] למעלה הבירור נצוצות

דשם ב"ן [שם ב"ן] שמכרר בבי"ע נק' אה"ע [אהבת עולם] מפני שמבחי' עולם נכרר להיות אלקות כו'.

Ця любов називається агавас олам (любов, викликана світом), бо вона виникає завдяки причині, що походить із рівня світу. Так само й згори: Ім'я Бан очищує іскри у світі творення (Брія), світі формування (Єцира) та світі дії (Асія), і це називається агавас олам, бо з рівня світу [дещо] очищується, щоб стати Б-жественністю тощо.

Ця любов називається агавас олам, бо її викликає щось у світі. Так само й згори: Ім'я Бан очищує іскри в нижніх світах, і це називається агавас олам, бо те, що належало до «світу», очищується, доки не стає Б-жественністю.

משא"כ שם מ"ה [שם מ"ה] 8 נק' אה"ר [אהבה רכה]. להיות ששם מ"ה [שם מ"ה] הוא כחי' אלקות בעצם (לא

ממה שנתברר מבחי' עולם כמו שם ב"ן [שם ב"ן] שמכרר בבי"ע והם נכללים בו.

Інакше щодо Імені Ма, яке називається агава раба (велика любов), оскільки Ім'я Ма є рівнем самої Б-жественності (а не тим, що було очищене з рівня світу, як Ім'я Бан, яке очищує іскри у світах Брія, Єцира та Асія, і вони включаються в нього).

Ім'я Ма, навпаки, відповідає агава раба, бо воно є Б-жественністю саме по собі. У дужках пояснено відмінність: Бан — це Б-жественність, що постала з того, що він очистив у нижніх світах; вони включаються в нього.

והיינו ע"י ההתהפכות מרע לטוב כנ"ל שנכלל בשם ב"ן [שם ב"ן] ולכך נק' אה"ע [אהבת עולם] כמו שאדם מתהפך ע"י מופתים כו' כנ"ל).

Тобто через згадане вище перетворення зла на добро, яке включається в Ім'я Бан; тому це й називається агавас олам, подібно до того, як людина змінюється завдяки чудесам тощо, як згадувалося вище.)

Б-жественність Бан постає через перетворення зла на добро, тому вона й називається агавас олам — подібно до любові людини, яка змінюється, побачивши чудеса.

והוא המכרר שם ב"ן [שם ב"ן]. וה"ז [והרי זה] כדוגמת אה"ר [אהבה רבה]. דהנה ענין האה"ר [האהבה רבה] היא עד"מ האהבה אשר מאליו מתלהט שלכך נק' בלשון רבה. להיות שאה"ע [שאהבת עולם]⁹ הנה יש גם בזה לעומת זה.¹⁰

І саме воно [Ім'я Ма] очищує Ім'я Бан. Це подібно до агава раба. Адже агава раба — це, за прикладом, любов, що сама собою розгорається; тому її називають словом «велика» (раба), бо в агавас олам теж є «одне навпроти одного».

Саме Ма очищує Бан; подібно до цього, агава раба — любов, що розгорається сама собою, — вища за агавас олам. Її називають «великою», бо в агавас олам є протилежність: як сказано в Когелеті, Б-г створив «це навпроти того», тож любов, що виникає завдяки світові, може зустріти протилежний потяг, також породжений світом.

ולכך אנו רואים שאעפ"י [שאף על פי] שבעת התפלה הי' [היה] לו אהבה והיא אה"ע [אהבת עולם] מ"מ אח"כ עוסק במילי דעלמא מפני שיש זלעו"ז [זה לעומת זה] ששניהם הם בחי' עולם זה עולם וזה עולם כו'

Тому ми бачимо: хоча під час молитви в нього була любов, і це була агавас олам, однак згодом він займається мирськими справами, бо є «одне навпроти одного», адже і те, і те належить до рівня світу: це — «світ», і те — «світ» тощо.

Ось чому людина може відчувати любов до Б-га під час молитви, а згодом займатися мирськими справами: і любов, і мирські справи належать до «світу», тому одне може протистояти іншому. В арамейському вислові на позначення «мирських справ» — мілеї де-альма — також є слово «світ».

משא"כ בחי' אה"ר [אהבה רבה] להיותה מניצוץ אלקות עצמו אין שם זלעו"ז [זה לעומת זה] כו'. וכמו"כ [וכמו] למעלה שם מ"ה [שם מ"ה] הוא אלקות שלא ע"י בירור. כמו האה"ר [האהבה רבה] שבאה מאיליה מלמעלה.

Інакше щодо рівня агава раба: оскільки вона походить із самої іскри Б-жественності, там немає «одного навпроти одного» тощо. Так само й згори: Ім'я Ма — це Б-жественність, що постає не внаслідок очищення, подібно до агава раба, яка сама собою приходить згори.

Агава раба походить із самої іскри Б-жественності, тож у світі немає нічого, що могло б їй протистояти. Так само й згори: Ім'я Ма — це Б-жественність, яка не потребувала очищення, подібно до агава раба, що сама собою приходить згори.

7 והנה עכ"ז [עם כל זה] הרי האה"ר [האהבה רבה] שנק' מ"ה [שם מ"ה] מתלבשת באה"ע [באהבת עולם] הנק' ב"ן [שם] לב"ן [שם] לברר בירור שני כו' אבל אהבה ג' והיא הנק' אהבה בתענוגים שהוא ענין שם ע"ב [שם ע"ב] אינה מתלבשת כלל לא באה"ר [באהבה רבה] ולא באה"ע [באהבת עולם] כו'.

Попри все це, агава раба [велика любов], що називається Ма, таки вбирається в агава олам [вічну любов], що називається Бан, аби здійснити друге очищення тощо. Але третя любов, яку називають «любов'ю в насолодах» і яка стосується Імені Ав, зовсім не вбирається ані в агаву раба, ані в агаву олам тощо.

Хоча Ма — це Б-жественність, яка не потребує очищення, вона все ж спускається й убирається в Бан, аби здійснити друге очищення; так само агава раба вбирається в агаву олам. Третя любов, «любов у насолодах», що відповідає Імені Ав, ніколи не вбирається в жодну з них.

РОЗДІЛ 4 • 18-9

Чоловіче й жіноче: як притягується любов у насолодах

8 אך הנה המשכת שם ע"ב [שם ע"ב] אהבה בתענוגים. הוא כאשר נתחברו יחדיו אה"ר [אהבה רבה] ואה"ע [ואהבת עולם] שם מ"ה [שם מ"ה] ושם ב"ן [שם ב"ן] אזי ממשיכים גם שם ע"ב [שם ע"ב]. הגם שהוא גבוה משניהם כו'.

Однак притягування вниз Імені Ав — любові у насолодах — відбувається тоді, коли агава раба (велика любов) і агавас олам (вічна любов), Ім'я Ма та Ім'я Бан, з'єднуються; тоді вони притягують униз також Ім'я Ав, хоча воно вище за них обох тощо.

Спосіб притягнути вниз Ім'я Ав, любов у насолодах, полягає в тому, щоб поєднати агаву раба й агаву олам, Ма та Бан. Коли ці двоє єднаються, вниз притягується також вище Ім'я, хоча воно й вище за них обох.

וביאור הדברים הנה ידוע שיש בכל עולם דאצי" בי"ע ע"ס [עשר ספירות] ועולמות והיכלות.

Пояснення цього таке: відомо, що в кожному зі світів — світі еманції (Ацилут), світі творення (Бріа), світі формування (Єцира) та світі дії (Асія) — є десять сфер духовного прояву (сфірот), а також світи й чертоги (гейхалот).

Щоб пояснити, як це можливо, Альтер Ребе нагадує, що кожен із чотирьох світів містить десять сфірот, а також «світи» й «чертоги» — рівні, які, як пояснюється в наступному абзаці, потребують очищення.

9 והנה ע"ס [עשר ספירות] הם הם אלקות שאינו צריך להתברר והיינו כענין שם מ"ה [שם מ"ה] כידוע.

ועולמות והיכלות הם צריכים להתברר בכדי להתכלל בע"ס [בעשר ספירות] שהוא אלקות ממש.

Отже, десять сфер духовного прояву (сфірот) — це сама Б-жественність, яка не потребує очищення; це подібне до поняття Імені Ма, як відомо. А світи й чертоги потребують очищення, щоб бути включеними в десять сфірот, які є справжньою Б-жественністю.

Десять сфірот — це Б-жественність, і вони не потребують очищення, як і Ім'я Ма. Світи й чертоги, однак, мають бути очищені, перш ніж зможуть злитися зі сфірот.

והיינו ע"י הכירור דב"ן [דשם כ"ן] שנכללים בו הכירורים דעולמות והיכלות ואחר כך נמשך שם מ"ה [שם]

להתלבש בב"ן [בשם כ"ן] לברר שנית כו'. וזהו ענין יחוד הוי' אלהים שהם דו"נ [דכר ונוקבא] מ"ה [שם]

מ"ה [ו]וב"ן [ושם כ"ן].

Тобто через очищення на рівні Бан, до якого включаються результати очищення світів і чертогів; а згодом Ім'я Ма притягується вниз, щоб убратися в Бан і вдруге очищати тощо. У цьому полягає єднання Імені Б-га (Гавая) [i] Імені Б-га (Елокім), яким відповідають чоловічий і жіночий аспекти — Ма та Бан.

Спочатку очищення відбувається через Бан, який вбирає те, що очищено зі світів і чертогів; потім Ма спускається в Бан, щоб очищати вдруге. Це поєднання Ма й Бан і є єднанням Гаваї та Елокіма — чоловічого й жіночого аспектів.

והנה כתיב זכר ונקבה כראם¹¹ ויכרך אתם¹² כו' ומבואר כזהר הטעם דקוב"ה [דקודשא בריך הוא] לא שרי

באתר פגימא אלא באתר שלימא^{13,14} כו'.

Отже, написано: «Чоловіком і жінкою створив Він їх і благословив їх» тощо; а причину пояснює Зогар: Святий, благословенний Він (Кудша бріх ху), перебуває не в неповному місці, а лише в цілісному тощо.

У Писанні сказано, що Б-г створив їх «чоловіком і жінкою», а потім «благословив їх». Зогар пояснює чому: Святий, благословенний Він, перебуває лише в цілісному місці, тоді як сам по собі чоловічий або жіночий аспект є «неповним місцем».

והענין מפני שכאשר מתכללים ב' בחינות דו"נ [דכר ונוקבא] ע"כ מעוררים בחינת הגבוה מערך שניהם (וכענין החופה שנכנסים) שנכנסים בו חתן וכלה להיות שבאים שניהם דו"נ [דכר ונוקבא] ע"כ בא שם הגילוי גם מבחי' מקיפים כו').

Суть у тому, що коли два рівні — чоловічий і жіночий — включаються один в одного, вони тим самим пробуджують рівень, вищий за міру їх обох (подібно до хупи [весільного балдахіна], до якої входять наречений і наречена: оскільки вони приходять туди разом — обоє, чоловічий і жіночий аспекти, — то там розкривається також рівень охоплювальних світел (макіфім) тощо).

Коли чоловічий і жіночий аспекти поєднуються, їхній союз викликає рівень, недосяжний для кожного з них окремо. У дужках наведено приклад весільного балдахіна: оскільки наречений і наречена входять під нього разом, там розкриваються також макіфім — охоплювальні світла.

והיינו ע"י שכאשר שם ב"ן [שם ב"ן] מברר ב"ע ואז מעלה אותם מ"ן [מ"ן נוקבין] לשם מ"ה [שם מ"ה] והוא נמשך לברר כו'.

Тобто коли Ім'я Бан очищає світ творення (Брія), світ формування (Єцира) і світ дії (Асія), воно підносить їх як маїн нуквін («жіночі води») до Імені Ма, і воно [Ма] притягується вниз, щоб очищати тощо.

Процес відбувається так. Коли Бан очищає нижні світи, воно підносить те, що очистило, як маїн нуквін — «жіночі води», кабалістичний термін на позначення пробудження знизу (ітарута делетата); це притягує Ім'я Ма вниз, щоб продовжити очищення.

ואח"כ כששניהם מתלבשים זה בזה בחי' יחוד הוי"ה אלהים אזי נמשך גם שם ע"ב [שם ע"ב] הנק' אהבה בתענוגים.

А згодом, коли вони обоє вбираються одне в одного — на рівні єднання Гавая [i] Елокім, — тоді притягується вниз також Ім'я Ав, яке називається «любов'ю в насолодах».

Коли Ма й Бан убираються одне в одного, утворюючи єднання Гаваї та Елокіма, вниз притягується також Ім'я Ав — любов у насолодах.

וזהו זכר ונקבה בראם. היינו זכר שם מ"ה [שם מ"ה] ונוק' [שם מ"ה] שם ב"ן [שם ב"ן] ואזי ויכרך אתם המשכת החכמה שם ע"ב [שם ע"ב] הנק' ברוך כו'.

У цьому й полягає значення слів «Чоловіком і жінкою створив Він їх»: чоловічий аспект (дехар) — це Ім'я Ма, а жіночий аспект / Малхут (Нуква) — це Ім'я Бан; а слова «і благословив їх» означають притягання мудрості (Хохма), Імені Ав, яке називається «благословенним» (барух) тощо.

Вірш тлумачиться так: «чоловік» — це Ма, «жінка» — Бан, а слова «і благословив їх» означають притягання Хохми, Імені Ав. Хохма називається барух, «благословенним», отже, благословення — це Хохма, що спускається до об'єднаної пари.

РОЗДІЛ 5 • 110

Чому Ав — це любов у насолодах

10 והנה ידוע שגילוי אור א"ס דעתיקא קדישא הוא בבחינת החכמה דאצ"י להיותה בתכלית הכטול. והנה עתיק הוא על דרך משל בחינת תענוג כו'.

Відомо, що розкриття Нескінченного світла (Ор Ейн Соф) Атики Кадіші (Святого Стародавнього) відбувається на рівні мудрості (Хохма) світу еманції (Ацилут), оскільки вона перебуває в цілковитому самоусуненні (бітуль). Атік, за аналогією, відповідає рівню насолоди (таануг) тощо.

Атика Кадіша, «Святий Стародавній», — найвнутрішній рівень вінця (Кетер), і її світло розкривається в Хохмі світу Ацилут, оскільки Хохма перебуває в стані повного бітулю й тому може прийняти те, що вище за неї. У людському вимірі Атік відповідає таанугу.

וכמו שאנו רואים גם כן שגילוי התענוג הוא בחכמה כאשר יגיע לו השכלה חדשה מהמשכיל שזהו ענין גילוי החכמה ממקורה אז יתענג ענג נפלא כו'

Також ми бачимо, що таануг розкривається в Хохмі: коли від інтелекту до нього приходить нове осяяння — це і є розкриття Хохми з її джерела, — він відчуває дивовижний таануг тощо.

Людська аналогія: таануг виявляється в розумі. Коли людина отримує нове осяяння від свого інтелекту — спалах мудрості, що виходить із джерела, — вона відчуває дивовижний таануг.

וכמו"כ [וכמו כן] גלוי אא"ס [אור אין סוף] ע"י [עתיק יומין] וא"א הוא בבחינת חכמה דאצ"י שהוא שם ע"ב [שם ע"ב].

Так само розкриття Нескінченного світла Атіка Йоміна й Аріха Анпіна відбувається на рівні Хохми світу Ацилут, яка є Іменем Ав.

Так само світло Атіка Йоміна й Аріха Анпіна, двох рівнів Кетера, розкривається в Хохмі світу Ацилут, яка є Іменем Ав.

ולכך נקי שם ע"ב [שם ע"ב] אהבה בתענוגים¹⁵ להיות שהוא גלוי תענוג עליון וזהו אהבה בתענוגים דייקא כו'.

Тому Ім'я Ав називають «любов'ю в насолодах», адже в ньому розкривається вищий таануг. І це [пояснює, чому це є] саме «любов'ю в насолодах» тощо.

Ось чому Ім'я Ав називають «любов'ю в насолодах»: саме в Хохмі, Імені Ав, розкривається таануг Атіка, так само як нове осяяння приносить людині насолоду.

РОЗДІЛ 6 • 111-13

Піднебіння, що промовляє: «Для мене, для мене»

11 וזהו חכלילי עינים מיין.¹⁶ וארז"ל [ואמר רבותינו זכרונם לברכה] חכלילי כל חך הטועם אומר לי לי.¹⁷ וי"ל [ויש לומר] כפל הלשון לי לי.

І ось у чому [значення слів] «Хахлілі ейнаїм мі-яїн» («Очі його почервоніли від вина»). Наші мудреці, благословенної пам'яті, сказали: «Хахлілі: кожне піднебіння (хех), що куштує, каже: «Для мене (лі), для мене (лі)». Потрібно зрозуміти, чому вислів «для мене, для мене» повторюється.

У вірші сказано, що очі Єгуди — хахлілі, «червоні» — від вина. Талмуд тлумачить незвичне слово як «хех лі лі» — «піднебіння: для мене, для мене»: кожне піднебіння, що куштує його, каже: «Для мене, для мене». Альтер Ребе запитує, чому «для мене» сказано двічі.

אך הענין הוא שזהו ענין כי עליות של כי בחינות אה"ר [אהבה רבה] ואה"ע [ואהבת עולם] מ"ה [שם מ"ה] וב"ן [ושם ב"ן] בע"י [בעתיק יומין] וא"א כנ"ל מפני שהן עולים בבחינת שם ע"ב [שם ע"ב] ששם גילוי עתיק ואריך כו'.

Але суть у тому, що йдеться про два піднесення двох рівнів — агава раба (великої любові) та агават олам (вічної любові), Ма й Бен — до Атік Йомін і Аріх Анпін, як згадувалося вище; адже вони підносяться до рівня Імені Ав, де розкриваються Атік і Аріх тощо.

Два «для мене» — це два піднесення: агава раба (велика любов; Ма) й агава олам (вічна любов; Бен) — кожна підноситься до Атік Йомін і Аріх Анпін. Вони досягають цих рівнів, підносячись до Імені Ав, мудрості (Хохми), де розкриваються Атік і Аріх.

12 וזהו ח"ך הטועם אומר לי לי¹⁸ פירוש ח"ך הטועם הוא בחינת חכמה דאצ"י שנק' ח"ך¹⁹ שם מ"ה [שם מ"ה]

והוא בחינת טעמים שהם בשם ע"ב [שם ע"ב]²⁰

І ось [що означає] «піднебіння, що смакує, каже: «Для мене, для мене»»: тобто «піднебіння, що смакує» — це рівень мудрості (Хохма) світу еманації (Ацилут), який називається «піднебінням», Ім'я Ма; це рівень теамім («смаків»), які належать до Імені Ав.

«Піднебіння, що смакує» — це Хохма світу Ацилут, яку в Кабалі називають піднебінням. Хохма — це рівень теамім, слова, що означає і «смаки», і знаки кантиляції Тори; теамім належать до Імені Ав. Слова «Ім'я Ма» тут викликають запитання, оскільки в інших місцях маамар ототожнює Хохму з Іменем Ав; видання Kehot зазначає, що таке читання мають усі друковані видання.

כנודע שיש ד' בחי' טנת"א [טעמים נקודות תגין אותיות] כנגד ד' שמות ע"ב [שם ע"ב] ס"ג [שם ס"ג] מ"ה [שם מ"ה] ב"ן [שם ב"ן] וחכמה דאצ"י היא בחינת ח"ך הטועם היינו בחינת טעמים.

Як відомо, є чотири рівні — теамім, некудот, тагін та осійот (знаки кантиляції, голосні знаки, коронки та літери), що відповідають чотирьом Іменам: Ав, Саг, Ма і Бан. А Хохма світу Ацилут — це рівень «піднебіння, що смакує», тобто рівень теамім.

У письмовій Торі є чотири складові: теамім (кантиляція), некудот (голосні знаки), тагін (коронки над літерами) та осійот (літери), які відповідають чотирьом Іменам: Ав, Саг, Ма і Бан. Отже, теамім, перша з цих складових, — це Хохма, піднебіння, що смакує.

וכמו עד"מ כאשר יטעום האדם איזה מאכל הנערב ומתוק מתענג מזה כמו"כ [כמו כן] בבחי' טעמים דחכמה יש שם גילוי עתיק כו'.²¹

Так само, як, для прикладу, коли людина куштує якусь приємну й солодку страву, вона отримує від цього насолоду, так і на рівні теамім Хохми є розкриття Атіка тощо.

Так само, як смакування солодкої їжі приносить людині насолоду, «смаки» Хохми несуть розкриття Атіка — надвишньої насолоди.

וזהו חֵךְ הַטּוֹעַם בַּחַי ע"ב [שם ע"ב] חֲכָמָה אוֹמֵר לִי לִי הוּא בַחַי עֲלִיּוֹת אַה"ר [אַהֲבָה רַבָּה] וַאֲהִי"ע [וַאֲהֲבָה עוֹלָם].

І ось [що означають слова] «піднебіння, що смакує» — рівень Ав, Хохма, — каже: «Для мене, для мене»: це рівень піднесення агави раба (великої любові) та агавас олам (вічної любові).

Тепер вислів із Талмуда читається так: піднебіння, що смакує, — це Хохма, Ім'я Ав, — каже: «Для мене, для мене», оскільки обидві любові підносяться до неї.

13 והנה חכלילי עינים²² הם מיין. כי הנה ע"י שנכנס יין יינה של תורה יצא סוד.

І ось червоні очі (хахлілі ейнаїм) — «від вина». Адже завдяки тому, що «вино входить», — тобто завдяки вину Тори, — «виходить таємниця».

У вірші сказано, що очі червоні «від вина», і Альтер Ребе пояснює це висловом: «Коли вино входить, таємниця виходить». Тут вино — це вино Тори, яке виявляє приховане в душі.

פִּי סוֹד הַיֵּינוּ אַה"ר [אַהֲבָה רַבָּה] הַמְסוֹתֶרֶת שֶׁתִּצָּא מֵהָעֵלֶם אֶל הַגִּילּוּי לַהֲיוֹת הַתְּלַבְּשׁוֹת אַה"ר [אַהֲבָה רַבָּה] מִי"ה [שם מִי"ה] בַּאֲהִי"ע [בַּאֲהֲבָה עוֹלָם] בִּי"ן [שם בִּי"ן]. וְעִי"ז שְׁנֵיהֶם עוֹלָם וְנִכְלָלִים בַּחֲכָמָה. וְזֶהוּ חֲכָלִילִי כּו'. מִי"ן.

Під «таємницею» мається на увазі прихована агава рабба (велика любов), яка має вийти зі прихованості у явленість, щоб агава рабба — Мах (ім'я з числовим значенням 45) — облачилася в агавас олам (вічну любов), Бан (ім'я з числовим значенням 52). Завдяки цьому вони обидві підносяться й включаються в мудрість (Хохма). І це [значення] вислову «Хахлілі» тощо — «від вина».

«Таємниця» — це прихована агава рабба, яку Тора виводить зі прихованості, щоб вона облачилася в агавас олам: Мах у Бан. Об'єднавшись таким чином, обидві любові підносяться й включаються в Хохму; саме тому червоні очі — «від вина».

פִּי מָה שֶׁחֵךְ הַטּוֹעַם אוֹמֵר לִי לִי הַעֲלִיָּה דמ"ה [דשם מ"ה] וּבִי"ן [ושם בִּי"ן] בַּע"ב [בשם ע"ב] זֶהוּ מִי"ן שְׁעִי"ז שֶׁנִּכְנָס יֵינָה שִׁית [של תורה] יֵצֵא סוֹד הַתְּלַבְּשׁוֹת מִי"ה [שם מִי"ה] בְּבִי"ן [בשם בִּי"ן] וְעִי"ז מֵעוֹרְרִים שֶׁם ע"ב [שם ע"ב] לַהֲיוֹת חֵךְ הַטּוֹעַם כּו'.

Тобто слова «піднебіння того, хто куштує, каже: «Мені, мені»» означають піднесення Мах і Бан до Ав (ім'я з числовим значенням 72); це і є «від вина». Адже завдяки тому, що входить вино Тори, «виходить таємниця» — облачення Мах у Бан; і завдяки цьому пробуджують Ім'я Ав, щоб воно стало «піднебінням того, хто куштує» тощо.

Отже, слова піднебіння «Мені, мені» — це піднесення Мах і Бан до Ав, і воно походить «від вина». Вино Тори виявляє таємницю — облачення Мах у Бан, — і завдяки цьому пробуджується Ім'я Ав, щоб бути «піднебінням того, хто куштує».

Шабос і червоне та біле очей

14 והנה בחיי גילוי זה דשם ע"ב [שם ע"ב] הוא בשבת שהוא ענין מוחין דאבא. והיינו גילוי והמשכת ענג העליון בחיי עתיקא קדישא בבחי' החכמה.

Отже, цей рівень розкриття Імені Ав припадає на Шабат, що пов'язаний з інтелектуальними силами (мохін) Абби — мудрістю (Хохма). Тобто вища насолода, рівень Атіка Кадіша [Святого Древнього], розкривається і притягується згори до рівня Хохми.

Це розкриття Імені Ав відбувається в Шабат, коли проявляються інтелектуальні сили (мохін) Абби, Хохми. У Шабат вища насолода Атіка Кадіша притягується згори до Хохми.

וכמ"ש וקראת לשבת ענג ²³ להמשיך ולקרוא הענג בחכמה כו'. וכמ"ש במ"א ע"פ מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] כל האומר ויכלו ²⁴ בשבת כאלו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית כו'.

Як сказано: «І назвеш Шабат насолодою» — притягнути й назвати насолоду в Хохмі тощо. І як написано в іншому місці щодо вислову наших мудреців, благословенної пам'яті: «Той, хто промовляє «Ваїхулу» в Шабат, немов стає співучасником Святого, благословенний Він, у творенні світу» тощо.

Пророк називає Шабат «насолодою», а Альтер Ребе тлумачить слова «назвеш» як притягнення насолоди до Хохми. Він також наводить пояснене в іншому місці вчення мудреців Талмуду: того, хто промовляє «Ваїхулу» — уривок про завершення творіння — у Шабат, вважають співучасником Б-га у творенні.

וזהו ג"כ כל כוונת האכילה בשבת להמשיך בחיי עתיק בחכמה כו'. אך הנה ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] מי שטרח בע"ש [בערב שבת] ²⁵ יאכל בשבת.

І це також є повною метою споживання їжі в Шабат: притягнути рівень Атіка до Хохми тощо. Але наші мудреці, благословенної пам'яті, сказали: «Хто трудився напередодні Шабату, той їстиме в Шабат».

Суботня трапеза має ту саму мету: притягнути Атік, насолоду, до Хохми. Але мудреці сказали, що в Шабат їсть той, хто трудився напередодні Шабату: насолода залежить від попередніх зусиль.

וזהו חכלילי עינים²⁶ כו'. פי' כי יש ב' בחי' בעינים הא' האדמומית והזהרורית שבעינים. והב' חוורי דעינא.

І це [значення слів] «Хахлілі ейнаїм» («червоні очі») тощо. Пояснення таке: в очах є два аспекти: перший — почервоніння й сяйво очей, а другий — білок ока.

Ця праця символізується червоним кольором очей. В очах є два аспекти — червоне сяйво й білизна, і в наступному абзаці пояснюється кожен із них.

15 והנה ענין האדמומית הוא בחי' ההתלהבו' ורשפי אש לאסתכלא ביקרא דמלכא כמ"ש הסבי עיניך מנגדי²⁷ כו' דאינון מוקדין ליה בשלהובין²⁸ דרחימותא כנודע.

А тепер щодо червоності: це рівень запалу й вогненних спалахів — «споглядати славу Царя», як сказано: «Відведи від мене свої очі» тощо, бо вони запалюють Його полум'ям любові, як відомо.

Червоність очей символізує запал, «вогненні спалахи», палке прагнення «споглядати славу Царя». Зо-гар тлумачить слова «Відведи від мене свої очі» так, що ці очі запалюють Його полум'ям любові.

וכמו"כ [וכמו כן] הנה מבואר באדרא²⁹ רבה כד ז"א מסתכל במצחא דאריך מקבל ש"ע [ש"ע (370)] נהורין³⁰ ובפנים ק"נ נהורין^{31, 32, 33} כמה שכתוב כי יקרא ק"ן צפור³⁴ לפניך כו'.

Так само пояснюється в Ідрі Рабба: коли Зеїр Анпін (емоційні атрибути) споглядає чоло Аріха [Анпіна], він отримує 370 світел, а в обличчі (панім) — 150 світел, як сказано: «Якщо трапиться перед тобою пташине гніздо (кан, 150)» тощо.

Ідра Рабба, розділ Зогару, описує те саме у вищих світах: коли Зеїр Анпін споглядає чоло Аріха Анпіна, він отримує 370 світел, а в обличчі — 150 світел. Число 150 натяком міститься у вірші «Якщо трапиться перед тобою пташине гніздо», адже літери слова «кан» у сумі дають 150, а слово «лефанеха» — «перед тобою» — походить від слова «панім», «обличчя».

והענין דהנה א"א שהוא הכתר הוא בחי' התחתונה שבמאציל וז"א הוא מקור לעלמין דבי"ע שלכך ז"א נקי עולם כמ"ש עולם חסד יבנה³⁵ כו'.

Суть у тому, що Аріх Анпін, тобто вінець (Кетер), — це найнижчий рівень Еманатора, а Зеїр Анпін є джерелом трьох світів: світу творення (Брія), світу формування (Єцира) і світу дії (Асія). Тому Зеїр Анпін називається «світом» (олам), як сказано: «Світ збудований милістю» тощо.

Аріх Анпін, Кетер, — найнижчий рівень самого Еманатора, він іще належить до джерела, а не до того, що емановано. Зеїр Анпін є джерелом трьох нижніх світів. Тому Зеїр Анпін називається «олам», тобто «світ», як у словах: «Світ збудований милістю».

ולכך הז"א מתלהב ליכלל למעלה באו"ס [באור אין סוף] בחי' א"א כו' (וכן עבודת האדם למטה לאסתכלא ביקרא דמלכא עיני תמיד אל³⁶ ה' והיינו ההתלהבות ממטלמ"ע [ממטה למעלה] שהוא ע"י העינים דוקא)

Тому Зеїр Анпін палає прагненням включитися вгорі в Нескінченне світло (Ор Ейн Соф), у рівень Аріха Анпіна тощо. (Так само й служіння людини внизу — «споглядати славу Царя»: «Мої очі завжди звернені до Імені Б-га (Гавая)»; це запал, що підноситься знизу вгору, і він виникає саме завдяки очам.)

Оскільки Зеїр Анпін є «світом», він прагне злитися з Нескінченним світлом Аріха Анпіна. У дужках наведено відповідність у людському служінні: служіння людини — «споглядати славу Царя», «Мої очі завжди звернені до Гаваї» — це запал, що підноситься знизу вгору, і виникає він саме завдяки очам.

והיינו האדמומית שבעינים שמורה על ענין ההתלהבות ורשפי אש כו'. וע"י ההסתכלות ז"א בבחי' התלהבות נמשך אח"כ השפע מא"א [מאריך אנפין] לז"א.

Отже, червоність очей указує на запал і вогненні спалахи тощо. А завдяки спогляданню Зеїр Анпіна в стані запалу потік згодом притягується вниз від Аріха Анпіна до Зеїр Анпіна.

Цей запал і є червоністю очей. Коли Зеїр Анпін із таким запалом дивиться вгору, згодом до нього від Аріха Анпіна спускається потік світла.

וכמ"ש עין ה' אל יראיו³⁷ כו' (והיינו מפני שהקדים תחלה עיני תמיד אל ה' והוא התלהבות ממטלמ"ע [ממטה למעלה]). וזהו מי שטרח בערב שבת³⁸ כו'. ע"י נמשך אח"כ אור השפע מלמעלה למטה להיות עין ה' כו'.

Як сказано: «Око Гаваї — до тих, хто боїться Його» тощо. (Це тому, що він спершу почав із «Мої очі завжди звернені до Гаваї», тобто запал, що підноситься знизу вгору. І це — «Хто трудився напередодні Шабату» тощо. Завдяки цьому згодом світловий потік притягується згори вниз, щоб було «око Гаваї» тощо.)

Так слід розуміти слова «Око Гаваї — до тих, хто боїться Його»: Б-жественне око звертається до людини, бо спершу вона сама звернула до Нього свої очі. Це відповідає праці напередодні Шабату, завдяки якій людина удостоюється трапези Шабату; через неї світло згодом спускається згори.

וזהו ענין ש"ע [ש"ע (370)] נהורין או ק"ן נהורין דמקבל ז"א מא"א [מאריך אנפין] היינו השפע מלמעלה כו' שהוא בחי' עינא דאיהו חוור כמ"ש באד"ר [באדרא רבא] (דקכ"ט ב' ובדף קל"ו ב')³⁹ ואתסחן בחד חוורא דעינא טבא^{40,41} כו'.

І це — 370 світел або 150 світел, які Зеїр Анпін отримує від Аріха Анпіна, тобто потік згори тощо, — аспект білого ока, як сказано в Ідрі Рабба (аркуш 129б і аркуш 136б): «І омиваються одним білим сяйвом доброго ока» тощо.

370 або 150 світел, які отримує Зеїр Анпін, — це потік згори, білизна ока. Як сказано в Ідрі Рабба, очі Зеїр Анпіна омиваються білизою «доброго ока» — ока Аріха Анпіна.

והנה הראיה היא בחי' חיצוניות משא"כ שארי כחות כמו כח החכמה או המדות כו'

А зір належить до зовнішнього виміру (хіцоніют), на відміну від інших сил, наприклад сили мудрості (Хохма) чи емоційних атрибутів (мідот) тощо.

Зір — це зовнішня здатність: на відміну від мудрості чи емоцій, він не вбирає в людину побачене.

והענין כי להיות מסתכל במצחא דא"א ולקבל אח"כ גילוי האור משם א"א לקבל רק ע"י ראייה שהיא מבחוץ שאינה נכנסת לפנים.

Причина така: оскільки [Зеїр Анпін (емоційні атрибути)] споглядає чоло Аріх Анпіна, а згодом отримує звідти розкриття світла, отримати [його] можна лише через зір, який є зовнішнім і не входить усередину.

Ось чому зв'язок із Аріх Анпіном здійснюється через зір: Зеїр Анпін споглядає чоло Аріх Анпіна й отримує звідти світло, а світло з такої висоти можна отримати лише через зір, який залишається зовні й не входить усередину. Те, що перебуває поза внутрішніми силами істоти, можна побачити, хоча його неможливо вмістити.

Білизна зубів: очищення й зростання

16 ולכן שיניים⁴² הנה השיניים מבררים כו'. והוא בחי' עבור בבטן אימא כמשל מדות שבשכל לראות בעין

השכל מהות המדות ולדקדק ולפשפש בהן אם יש בהן תערובת כו'. וזהו בבטן אימא כו'.

«I білизна зубів»: зуби очищують тощо. Це рівень виношування (ібур) в утробі Імми — рівня розуміння (Біна), подібно до емоційних атрибутів (мідот), що містяться в інтелекті: оком інтелекту бачити сутність емоційних атрибутів, ретельно їх досліджувати й перевіряти [щоб з'ясувати], чи немає в них домішки, тощо. I це — «в утробі Імми», тощо.

Друга частина вірша, «білизна зубів», стосується очищення, адже зуби подрібнюють їжу й відділяють її частини. У душі цьому відповідає виношування емоцій в інтелекті, «в утробі Імми» (Біни): розум розглядає емоції та ретельно їх досліджує, щоб з'ясувати, чи не домішалося до них щось стороннє.

17 ולמעלה בז"א תלת כלילן גו תלת כו' ומה שנתברר נעשה אצ"י ואלקות והפסולת נדחה לחוץ כו' וכן

עד רום המעלות כו'

А вгорі, в емоційних атрибутах (Зеїр Анпін), [е] «трое, включені всередині трьох» тощо; те, що було очищене, стає світом еманції (Ацилут) і Б-жественністю, а відходи відкидаються назовні тощо. I так далі — аж до найвищих висот тощо.

Вгорі, в Зеїр Анпіні, виношування — це стан, що називається «трое, включені всередині трьох»: шість емоційних атрибутів згорнуті так, що трое містяться всередині інших трьох. На цьому етапі те, що було очищене, стає частиною Ацилуту й Б-жественності, відходи відкидаються, і той самий процес триває аж до найвищих рівнів.

ואח"כ נעשה הגדלה בחלב שלאחר הלידה והגדלה זו שנמשך אור וחיות שיהיו המדות מאירים וברורים כו'.

А потім відбувається зростання завдяки молоку, що надходить після народження; це зростання полягає в тому, що світло й життєва сила (хают) притягуються вниз, аби емоційні атрибути (мідот) світилися й були ясними тощо.

Після народження настає зростання через годування молоком. Світло й життєва сила спрямовуються до емоцій, щоб вони засяяли й стали ясними.

18 וזהו ולכן שינים⁴³ שהשינים עצמם נעשים לבנים מכח החלב שבשעת הכירור עדיין אינם לבנים מאחר שעוסק לראות ולפשפש כו'.

І це [значення слів] «і білі зуби»: самі зуби стають білими завдяки молоку, бо під час очищення вони ще не білі, адже людина зайнята тим, що розглядає й доскіпливо перевіряє тощо.

Тут пояснюється вислів «білі зуби»: зуби стають білими завдяки молоку. Поки триває очищення, людина розглядає й доскіпливо перевіряє, і зуби ще не білі.

והוא בחינת קטנות משא"כ לכן שינים שנעשו לבנים ומאירים כו'. שיש כירור אחר כירור כו'

Це рівень катнут (малість), на відміну від «білих зубів», [які] стали білими й сяйними тощо; адже є очищення за очищенням тощо.

Стадія очищення — це катнут, «малість», незрілий стан. Білі зуби означають пізнішу стадію, коли емоції стали білими й осяйними: очищення, що настає після першого очищення.

והכל הוא ע"י פותח את ידיך הוא בחי' י"ג ת"ד [תיקוני דיקנא] שהם יודיין וי"ן⁴⁴ שערות וגומות שאבא יונק ממזל החי⁴⁵ נוצר אותיות רצון⁴⁶ כו'

І все це відбувається завдяки «Ти відкриваєш Свою руку (ядеха)»: це рівень тринадцяти тікунін (прикрас) бороди, які є йодами й вавами — волосками та фолікулами; адже Абба — мудрість (Хохма) — черпає живлення з восьмого мазалю, Ноцера, [літери якого складають слово] рацон (воля) тощо.

Усе це походить від слів «Ти відкриваєш Свою руку», де слово «Свою руку» прочитується як «Свої йоди». Йдеться про тринадцять тікунін (прикрас) бороди Аріх Анпіна — образ Зоару, що позначає тринадцять каналів милосердя, які витікають із вінця (Кетер). Кожен із них називається мазаль (потік), від слова нозель — «текти». Вони складаються з йодів і вавів: фолікулів, з яких ростуть волоски, і самих волосків. Абба, Хохма, черпає живлення з восьмого мазалю, що зветься Ноцер («[Він] береже [милість]»); його літери також складають слово рацон, «воля».

ועי"ז נעשה רצון גם לכל חי כו' והוא ע"י התו' אבא שממשיך אור אבא על נפשו ואבא יונק ממזל החי כנ"ל ומתגלה בתוכה רצון שלמעלה מעלה כו'

Завдяки цьому воля постає також «для кожної живої істоти» тощо. І це відбувається через Тору, Абба: людина притягує світло Абби до своєї душі; Абба ж черпає живлення з восьмого мазалю, як згадувалося вище, і в ній [у душі] розкривається воля, що перебуває незрівнянно вище тощо.

Завдяки цьому воля (рацон) спускається також «до кожної живої істоти», як завершується вірш. Це відбувається через Тору, яка є Абба: той, хто вивчає Тору, притягує світло Абби до своєї душі. Оскільки Абба черпає живлення з восьмого мазалю, у душі розкривається воля, що походить із незрівнянно вищого джерела.

ומשל יודיין ווייץ כי היו"ד הוא צמצום האור בעור הפנים המכסה ואינו יוצא אלא דרך גומא. והוא"ו
הוא המשכת השערות כו' וד"ל [ודי למבין]:

Пояснимо образ йодів і вавів: йод — це скорочення (цимцум) світла у шкірі обличчя, яка покриває [його], тож воно виходить лише крізь фолікул; а вав — це продовження волосків тощо. І цього досить тому, хто розуміє.

Йоди й вави — це образ, узятий із будови обличчя: йод означає світло, стримане під шкірою, яка покриває його й випускає лише крізь фолікул; вав — волосок, що виростає з нього й тягнеться назовні. Текст завершується словами: «і цього досить тому, хто розуміє».

В АВОДІ

Маамар виводить свій урок зі слів: «Той, хто трудився напередодні Шабосу, їстиме в Шабос». Саме власний запал людини — «Мої очі завжди звернені до Імені Б-га (Гавая)» — притягує вниз «око Гаваї», світло згори, і насолоду Шабосу. Любов, пробуджена під час молитви спогляданням світу, справжня, але має протилежність, тож після молитви людина може звернутися до мирських справ. Вино Тори виявляє приховану агаву раба душі й поєднує її з тією любов'ю; разом вони притягують любов у насолодах. Через Тору людина також притягує світло Абби до своєї душі, і в ній відкривається воля, що походить із дуже високого джерела.

ПИТАННЯ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ

1. Чому агава олам має протилежність, через що після молитви людина може звернутися до мирських справ, тоді як агава раба такої протилежності не має?
2. Якщо любов у насолодах ніколи не вбирається в нижчі любові, як їхнє поєднання — агави раба й агави олам — може притягнути її вниз? Що додає до цього пояснення весільний балдахін?
3. Чому Хохму називають «піднебінням, що відчуває смак» і як насолода від нового осяяння показує те, що там відкривається?
4. Як праця перед Шабосом пов'язана з червоним і білим кольором очей, а також зі словами «Мої очі завжди звернені до Гаваї» і «Око Гаваї спрямоване до тих, хто боїться Його»?
5. Чому світло Аріх Анпіна потрібно отримувати через зір — зовнішню здатність, — а не через розум чи емоції?

ДЖЕРЕЛА ТА ПОСИЛАННЯ

Примітки

АБЗАЦ 1

1 ביאור על הנ"ל

У примітці зазначено, що там надруковано інший запис (ганаха) цього пояснення, тож читач може зіставити другий запис того самого вчення.

ПРИМІТКА КЕНОТ

הנחה אחרת בסה"מ תקס"ה ע' קסז. בלקו"ת חקת סו, ב מציין לביאור זה בענין ב' אהבות אהבת עולם ואהבה רבה הבאה מלמעלה.

АБЗАЦ 2

2 חכילי

Благословення Яакова Єгуді: «Його очі червоні (чaxlī-lī) від вина, а зуби білі від молока». Це вірш, який пояснював попередній маамар і який цей маамар пояснює далі.

בראשית מ"ט:י"ב Genesis 49:12

חכילי עינים מין ולבן שנים מחלב:

His eyes shall be red with wine, And his teeth white with milk.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

3 ולכו שברו בלוא כסף

Ісаєа закликає всіх спраглих прийти до води й купити вина та молока «без грошей і без плати». Альтер Ребе наводить цей вірш, щоб показати, що Тора називається і вином, і молоком.

ישעיהו נ"ה:א Isaiah 55:1

הוי כל צמא לכו למים ואשר איך לכו כסף לכו שברו ואכלו ולכו שברו בלוא כסף ובלוא מחיר יין וחלב:

Ho, every one that thirsteth, come ye for water, And he that hath no money; Come ye, buy, and eat; Yea, come, buy wine and milk Without money and without price.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

ישע"י נה, א.

4 אהבה בתענוגים

У Пісні пісень коханий вихваляє свою наречену: «Яка ж ти прекрасна і яка приємна, любов у насолодах». Маамар розглядає вислів «любов у насолодах» як назву найвищої любові, вищої за агава раба (велику любов) та агавас олам (вічну любов).

שיר השירים ז':ז Song of Songs 7:7

מה יפית ומה נעמית אהבה בתענוגים:

How fair and how pleasant art thou, O love, for delights! .

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

5

ביאור על הנ"ל

Примітка Kehot вказує, де це докладніше пояснюється: Maamarei Admur HaZaken 5565.

ПРИМІТКА КЕНОТ

הנחה אחרת בסה"מ תקס"ה ע' קסז. בלקו"ת חקת סו, ב מציין לביאור זה בענין ב' אהבות אהבת עולם ואהבה רבה הבאה מלמעלה.

АБЗАЦ 4

6

וכמ"ש בוהר

Примітка Kehot вказує на цей уривок із Зоару про великого звіра, який пожирає тисячу гір. Альтер Ребе читає слово «звір» — бегема (тварина), числове значення якого дорівнює Бан, — як царювання (Малхут) у світі еманації (Ацилут), що вбирає й очищує те, що є в нижніх світах.

זח"א יח, 18b Zohar I, 18b

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה זח"א יח, ב. ריו סע"א.

7

אלף טורין דאכלה בהמה רבה ושתית לון בגמיעא חדא

Ще одне місце, на яке вказує примітка Kehot (унизу сторінки), розповідає про звіра, який з'їдає тисячу гір і випиває їх одним ковтком; тут це прочитується як очищення, яке здійснює Малхут світу Ацилут.

ספר הוהר, ויחי ט"ז:ק"ט-י"ז:ק"ט Zohar, Vayechi 16:109-17:120

АБЗАЦ 6

8

חך שם מ"ה

Мареї мекомот Kehot для цих слів (примітку наведено нижче).

ПРИМІТКА КЕНОТ

כ"ה בכל הדפוסים. וצ"ע.

9

להיות שאה"ע

Ор га-Тора — це збірка маамарів Цемах-Цедека на Тору. Примітка вказує там, у розділі Пінхас, на місце, пов'язане з цими словами: агавас олам має протилежність за принципом «одне навпроти одного».

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה אוה"ת פ' פנחס ע' א'קנו.

10

לעומת זה

Коелет каже, що Б-г створив «одне навпроти іншого», поставивши кожну річ поруч із її відповідником. Альтер Ребе застосовує це до агавас олам [любові, що виникає завдяки світу]: оскільки ця любов приходить через світ, світ може породити протилежний потяг, тоді

як агава раба [велика любов] не має такого відповідника.

Ecclesiastes 7:14 חֵלֶת ז':

בְּיוֹם טוֹבָה הָיָה כְּטוֹב וּבְיוֹם רָעָה רָאָה גַּם אֶת־יְהוָה לְעֵמֶת־יְהוָה עָשָׂה
הָאֱלֹקִים עַל־דְּבַר־תּוֹלָא יִמְצָא הָאָדָם אַחֲרָיו מְאוֹמָה:

In the day of prosperity be joyful, and in the day of adversity consider; G-d hath made even the one as well as the other, to the end that man should find nothing after him.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

АВЗАЦ 9

11

זכר ונקבה בראם

У примітці Kehot наведено цей вірш з оповіді про створення: «Чоловіком і жінкою Він створив їх», а в наступному вірші сказано: «І Б-г благословив їх». Альтер Ребе виводить із цієї послідовності, що благословення приходить тоді, коли чоловік і жінка разом.

Genesis 1:27 ראשית א':

וַיִּבְרָא אֱלֹקִים אֶת־הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹקִים בָּרָא אֹתוֹ זָכָר וְנִקְבָּה בָּרָא
אֹתָם:

And G-d created man in His own image, in the image of G-d created He him; male and female created He them.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

בראשית א, כו.

12

זכר ונקבה בראם ויברך אתם

Тора підсумовує створення Адама: «Чоловіком і жінкою Він створив їх, благословив їх і назвав їх im'ям Адам». Альтер Ребе тлумачить слова «чоловіком і жінкою» як Ma і Ban, а слова «Він благословив їх» — як низведення Імені Ав.

Genesis 5:2 ראשית ה':

וַיִּבְרָא אֱלֹקִים אֶת־הָאָדָם וְיִבְרָכֶם אֹתָם וְיִקְרָא אֶת־שְׁמָם אָדָם בְּיוֹם הַבְּרָאָה:
male and female created He them, and blessed them, and called their name Adam, in the day when they were created.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

13

ומבואר בוהר . . דקוב"ה לא שרי . . אלא באתר שלימא

Примітка Kehot посилається на цей уривок із Зоару, де сказано, що людину було створено за взірцем Вищої Слави, аби Нижча Слава була довершена з усіх боків. Альтер Ребе спирається на цей принцип цілісності, пояснюючи, чому благословення приходить лише тоді, коли чоловік і жінка поєднані.

Zohar II, 155a ח"ב קנה,

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה ח"ב קנה, א. קנו, ב.

14

לא שרי באתר פגימא אלא באתר שלימא

Друге місце, наведене в примітці Kehot: тут Зоар говорить, що вищі благословення перебувають лише там, де є цілісність, — саме тому стіл не слід залишати по-

рожнім. У маамарі цілісне місце — це поєднані чоловік і жінка, і тому сказано: «Він благословив їх».

ספר זוהר, תרומה נ"ב:תקס"ה-52:565-53:572
Zohar, Terumah
נ"ג:תקע"ב

АВЗАЦ 10

15

אהבה בתענוגים

Вислів «любов у насолодах» походить із похвали нареченим своєї нареченої в Song of Songs. Альтер Ребе пояснює, що Im'я Ав називається так, оскільки Ав, мудрість (Хохма), є розкриттям вищої насолоди.

Song of Songs 7:7 שיר השירים ז':

מִה־יָפִית וּמִה־נִּעְמָת אֲהָבָה בְּתַעֲנוּגִים:

How fair and how pleasant art thou, O love, for delights! .

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

АВЗАЦ 11

16

חכלילי עינים מיין

Яков благословляє Єгуду: «Очі його червоні від вина, а зуби білі від молока»; очевидно, його земля буде настільки багата на виноградники й пасовища, що вина й молока буде вдосталь. Тепер маамар пояснює першу частину цього вірша.

Genesis 49:12 ראשית מ"ט:

חֲכָלִילִי עֵינַיִם מִיַּיִן וְלִבִּי־שָׁנִים מִחֶלֶב:

His eyes shall be red with wine, And his teeth white with milk.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

17

חכלילי כל חיה הטועם אומר לי לי

Пояснюючи достаток Землі Ізраїлю, Талмуд тлумачить слово «хахлілі» як «xex li li»: «Кожне піднебіння, скуштувавши його, каже: "Мені, мені"». Альтер Ребе читає повторене «мені» як два піднесення — агава раба (велика любов) і агавас олам (вічна любов).

Ketubot 111b:17 כתובות קי"א ב:

וְשָׂמָא תֹאמַר אֵינוּ מְרוּה — תִּלְמוּד לומר: "סותה". וְשָׂמָא תֹאמַר אֵינוּ בו טעם — תִּלְמוּד לומר: "חכלילי עינים מיין". כל חיה שטועמו, אומר: "לי לי". וְשָׂמָא תֹאמַר לְנִעְרִים יָפָה וְלִזְנָנִים אֵינוּ יָפָה — תִּלְמוּד לומר: "ולבן שנים מחלב", אל תיקרי "לבן שנים" אלא "לבן שנים".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

АВЗАЦ 12

18

כל חיה הטועם אומר לי לי

У примітці Kehot наведено талмудичне тлумачення слова «хахлілі»: «кожне піднебіння, що куштує його, каже: "Мені, мені"». Тут Альтер Ребе ототожнює це піднебіння з мудрістю (Хохма) світу еманції (Ацилут).

Ketubot 111b:17 כתובות קי"א ב:

וְשָׂמָא תֹאמַר אֵינוּ מְרוּה — תִּלְמוּד לומר: "סותה". וְשָׂמָא תֹאמַר אֵינוּ בו טעם — תִּלְמוּד לומר: "חכלילי עינים מיין". כל חיה שטועמו, אומר:

"לִי לֵי". וְשָׁמָּה תֹאמַר לְנִעְרִים יָפָה וְלִנְקִימִים אֵינִי יָפָה — תִּלְמוּד לֹמַר: "וְלִבְּנֵי שָׁנִים מִחֻלָּב, אֵל תִּקְרֵי 'לִבְּנֵי שָׁנִים' אֲלֵא 'לִבְּנֵי שָׁנִים'."

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

ПРИМІТКА КЕНОТ

כתובות קיא, ב. ראה אוה"ת ויחי כרך ב שעה, א שמציין ש"ה במד"ר פי ויחי פצ"ט. וע"ש בפ"י תי "ל".

19

חכמה דאצ"י שנק' חיר

Me'orei Or — це алфавітний словник кабалістичних термінів; примітка посилається на статтю про те, що Хохма світу Ацилут називається «піднебінням».

ПРИМІТКА КЕНОТ

מאוי"א ח, פב. לקו"ת במדבר י, א. יא, ג. וראה בספר הלקיטוסים ממאמרי הצ"צ ערך חיר.

20

טעמים שהם בשם ע"ב

Як цитує примітка, Me'orei Or пише там: «Teamim — у таємниці Атіка й Аріха, рівень Ав» — той самий зв'язок, який встановлено в цьому абзаці. Коментар Яіра Насіва посилається там на «Ворота teamim, некудот, тагін та осійот» у Ец Хаїм.

ПРИМІТКА КЕНОТ

מאוי"א ט, יח: "טעמים בסוד עתיק ואריך בחי ע"ב". וביאיר נתיב שם מציין לע"ה שער סגול"א. ראה אוה"ת וארא כרך ז ע' ב'תקעד.

21

טעמים בחכמה יש שם גילוי עתיק

Щодо ідеї, що Атік розкривається в teamim Хохми, Ора-Тора пише, як цитує примітка: «Можливо, це [значення слів] "Навчи мене доброго смаку й знання" — прихований смак», пов'язуючи згаданий у вірші «добрий смак» із прихованою насолодою, що розкривається в Хохмі.

ПРИМІТКА КЕНОТ

באוה"ת שמות כרך ז ע' ב'תקעג כי ואולי זהו טוב טעם ודעת למדני טעם הכמוס". וראה בהנסמן לעיל מז, ג.

АБЗАЦ 13

22

חכלילי עינים

«Його очі червоні від вина». Тут Альтер Ребе пояснює слова «від вина» як вино Тори, що виводить приховану любов назовні.

בראשית מ"ט: Genesis 49:12

חכלילי עינים מיין ולבן-שנים מחלב:

His eyes shall be red with wine, And his teeth white with milk.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

АБЗАЦ 14

23

וקראת לשבת ענג

Пророк говорить Ізраїлю, що якщо вони дотримуватимуться Шабату й «називатимуть Шабат насолодою», то матимуть насолоду в Б-зі; очевидно, «називати» означає дати йому таку назву або вважати його насолодою. Альтер Ребе також розуміє слово «називати» як заклин-

кання донизу — притягування насолоди Атіка до мудрості (Хохма).

ישעיהו נ"ח: Isaiah 58:13

אם-תָּשִׁיב מִשְׁכַּת רַגְלֶךָ עֲשׂוֹת חֲפָצֶךָ בְּיוֹם קָדְשִׁי וְקִרְאתָ לִשְׁכַּת עֲנָג לְקֹדֶשׁ הִי מִכְבֹּד וּכְבֹדָתוֹ מַעֲשֵׂוֹת דְּרָכֶיךָ מִמִּצּוֹא חֲפָצֶךָ וְדָבַר דְּכָר:

If thou turn away thy foot because of the sabbath, From pursuing thy business on My holy day; And call the sabbath a delight, And the holy of the L-RD honourable; And shalt honour it, not doing thy wonted ways, Nor pursuing thy business, nor speaking thereof;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

ישע"י נח, יג.

24

וכמ"ש במ"א ע"פ מארז"ל כל האומר ויכולו

Талмуд навчає, що кожен, хто молиться ввечері Шабату й промовляє «Ваїхулу», вважається партнером Святого, благословенний Він, у справі творіння. У тексті зазначено, що це висловлювання пояснюється в іншому місці.

שבת ק"ט ב: Shabbat 119b:2

אָמַר רַבָּא, וְאִיתִּימָא רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוִי: אֲפִילוּ יַחֲדָא הִמְתַּפְּלִל בְּעָרְבַּ שְׁכַת צָרִיד לֹמַר "וַיְכֻלּוּ", דָּאָמַר רַב הַמְנוּנָא: כָּל הַמְתַּפְּלִל בְּעָרְבַּ שְׁכַת לֹאמַר "וַיְכֻלּוּ", מַעְלָה עָלָיו הַתְּתוּב כְּאִילוּ נַעֲשֶׂה שׁוּתָף לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֶׂה בְּרָאשִׁית, שְׁנָאמַר: "וַיְכֻלּוּ" — אֵל תִּקְרֵי "וַיְכֻלּוּ" אֲלֵא "וַיְכֻלּוּ". אָמַר רַבִּי אֱלֵעָזָר: מִיֵּינָן שֶׁהַדִּיבּוּר כְּמַעֲשֶׂה — שְׁנָאמַר: "בְּדָבָר הִי שְׁמִים נַעֲשִׂוּ".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

ПРИМІТКА КЕНОТ

שבת ק"ט, ב. ראה אוה"ת בראשית כרך א מג, ב.

25

מי שטרח בע"ש

У Талмуді Б-г відповідає тим, хто просить винагороди у Майбутньому світі, не дотримуючись міцвот (заповідей): «Той, хто трудився напередодні Шабату, їстиме в Шабат; а той, хто не трудився, звідки їстиме?» Альтер Ребе застосовує ці слова до зусиль, яких докладають у будні й які мають передувати насолоді Шабату.

עבודה זרה ג' א: Avodah Zarah 3a:10

אָמְרוּ לְפָנָיו: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, תְּנֶה לָנוּ מְרָאשׁ וְנַעֲשֶׂנָּה. אָמַר לָהֶן הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: שׁוּטִים שְׁבַעֲוֵלָם! מִי שֶׁטָּרַח בְּעָרְבַּ שְׁכַת יֹאכֵל בְּשִׁכְתוֹ, מִי שֶׁלֹא טָרַח בְּעָרְבַּ שְׁכַת מֵהֵיכָן יֹאכֵל בְּשִׁכְתוֹ? אֲלֵא אָף עַל פִּי כּוֹ, מִצְוָה קִלָּה יֵשׁ לִי וְסוּכָה שְׁמָה, לָכֵן וַעֲשׂוּ אוֹתָהּ.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

ПРИМІТКА КЕНОТ

ע"ז ג, א. וראה בהנסמן לעיל מז, ג.

26

חכלילי עינים

«Його очі червоні від вина». Тепер Альтер Ребе пов'язує почервоніння очей із працею, що передує Шабату.

בראשית מ"ט: Genesis 49:12

חכלילי עינים מיין ולבן-שנים מחלב:

His eyes shall be red with wine, And his teeth white with milk.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

אבזאצ 15

27 הסכי עיניך מנגדי

У Пісні пісень коханий каже своїй нареченій: «Відверни від мене очі свої, бо вони мене вразили»: її погляд надто сильно хвилює його. Спираючись на Зоар, Альтер Ребе читає ці очі як палкий вогонь любові, що здійснюється до Б-га.

Song of Songs 6:5:וְהַשִּׁירִים וְהַ

הסכי עיניך מנגדי שהם הרהיבני שערך כעדר העזים שגלשו מן הגלעד:
Turn away thine eyes from me, For they have overcome me.
Thy hair is as a flock of goats, That trail down from Gilead.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

שה"ש ו, ה.

28 דאינון מוקדין לי בשלהובין

У примітці Kehot наведено цей уривок із Зоара, де слова «Відверни від мене очі свої» пояснюються як очі, що запалюють Його полум'ям любові. Альтер Ребе використовує цей образ, говорячи про почервоніння очей — палкий вогонь любові.

Zohar III, 84a:זח"ג פד,

ПРИМІТКА КЕНОТ

זח"ג פד, א. ובאוה"ת ויחי כרך ב. שעד, ב מוסיף: ומבואר בלקו"ת בשה"ש סדי"ה הנך יפה רעיתי בפ"י עיניך יונים.

29 מבואר באד"ר

Пояснюючи слова «Вийдіть і погляньте... на вінець», Лікутей Тора цитує цей абзац: Зеїр Анпін споглядає чоло Аріха Анпіна й отримує 370 світел лише через зір, який залишається зовні. Далі додається, що, хоча зір також походить від Хохми, очі є його зовнішнім рівнем, тож світло з найвищого рівня Кетера може досягти Зеїр Анпіна лише як побачене, а не ввійти в його інтелект.

Zohar III, 128b:זח"ג כח,

ПРИМІТКА КЕНОТ

זח"ג כח, ב. קכט, א. בלקו"ת שה"ש כג, א מציין לכאן.

30 כד ז"א מסתכל במצחא דאריך מקבל ש"ע נהורין

У примітці Kehot наведено цей уривок з Ідра Рабба про те, як емоційні атрибути (Зеїр Анпін) споглядають чоло Аріх Анпіна. Альтер Ребе використовує його, щоб показати: світло від Аріх Анпіна приходить у відповідь на погляд Зеїр Анпіна.

Zohar, Idra Rabba 6:25-7:37:זח"ג רבא ו' כ"ה-ז' ל"ז

31 ובפנים ק"נ נהורין

У примітці Kehot Zohar III, 135b вказано як джерело цих слів.

Zohar III, 135b:זח"ג קלח,

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה זח"ג קלח, ב. ע"ח שער א"א פ"ד.

32

ובפנים ק"נ נהורין

У примітці Kehot наведено цей уривок з Ідра Рабба про 150 світел в обличчі. Альтер Ребе зіставляє їх із 370 світлами чола як потоком, який отримує Зеїр Анпін.

Zohar, Idra Rabba 23:167-24:177:זח"ג קס"ז-קס"ח

33

ש"ע נהורין ובפנים ק"נ נהורין

У примітці Kehot наведено Ец Хаїм, Врата Аріх Анпіна, розділ 14, де йдеться про 150 світел. Там Арізаль пояснює, що із 370 світел обличчя Аріх Анпіна Зеїр Анпін отримує лише 150 — так само, як той, хто не може споглядати чоло Аріх Анпіна, а лише його обличчя; і пов'язує це зі словами: «Якщо трапиться тобі на шляху пташине гніздо (кан)».

Sefer Etz Chaim 13:14:עץ חיים י"ג:יד

ובענין הש"ע נהורין הנזכר באדרא קכ"ה ומהאי אתפשט אורכא דאנפוי לש"ע רבוא עלמין שמעתי ממורי ולה"ה כמה בחי (הם) וכולם הם ג"כ ש"ע נהורין אי הוא ע"ד הנ"ל כי הנה יש ש"ע נהורין מצד החכמה וש"ע נהורין מצד הבינה ואותן ש"ע דאבא הם טמירין אמנם ש"ע של הבינה הם מתגלים בפנים העליונים מצד הבינה שהיא אה"ה אשר יש בפשוט ומילוי ומילוי דמילוי א"ם אותיות והט"ס שהם בפנים העליונים המתגלים מצד הבינה כל ספי שבה שם אה"ה בסוד א"ם אותיות וכולם גימטריא ש"ע נהורין רק כי של אבא הם טמירין ולכן ...

Sefer Etz Chaim (Public Domain)

34

כי יקרא קן צפור

Закон Тори про пташине гніздо починається словами: «Якщо трапиться тобі на шляху пташине гніздо»: той, хто знайде його, має відіслати матір, перш ніж забрати пташенят. Слово кан («гніздо») дорівнює 150, а лефанеха («перед тобою») походить від панім («обличчя»), тож у вірші натякається на 150 світел в обличчі.

Deuteronomy 22:6:דברים כ"ב:ו

כי יקרא קן צפור לפניך בדרך בכל-עץ או על-הארץ אפרחים או ביצים והאם רבצת על-האפרחים או על-הביצים לא-תקח האם על-הבנים:

If a bird's nest chance to be before thee in the way, in any tree or on the ground, with young ones or eggs, and the dam sitting upon the young, or upon the eggs, thou shalt not take the dam with the young;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

דברים כב, ו.

35

עולם חסד יבנה

Псалмоспівець каже: «Бо я сказав: світ будується милістю (Хесед)»; слово олам можна також прочитати як «навіки»: «милість будується навіки». Альтер Ребе розуміє олам як «світ», і тому Зеїр Анпін, чий атрибут починаються з милості, називається «світом».

Psalms 89:3:תהילים פ"ט:ג

כ"אמרת עולם חסד יבנה שמ"ם תכן אמונתה בהם:

For I have said: 'For ever is mercy built; In the very heavens
Thou dost establish Thy faithfulness.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
ПРИМІТКА КЕНОТ

תהלים פט, ג.

36

עיני תמיד אל ה'

דאuid каже: «Мої очі завжди звернені до Імені Б-га (Гавая), бо Він визволить мої ноги з тенет». Алтер Ребе тлумачить це як запал людини, що підноситься знизу через очі.

Psalms 25:15 ט"ו כ"ה: תהלים

עיני תמיד אליה כי הוא יוציא מרשת רגלי:

Mine eyes are ever toward the L-RD; For He will bring forth
my feet out of the net.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
ПРИМІТКА КЕНОТ

תהלים כה, טו.

37

עין ה' אל יראיו

Псалмоспівець каже: «Ось око Гавая звернене до тих, хто боїться Його, до тих, хто сподівається на Його милість»: Б-г оберегає їх. Алтер Ребе тлумачить це як світло згори, що відгукується на очі, звернені до Нього.

Psalms 33:18 ח"ח ל"ג: תהלים

הנה עין ה' אלי יראיו למי תחלים לחסדו:

Behold, the eye of the L-RD is toward them that fear Him,
Toward them that wait for His mercy;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
ПРИМІТКА КЕНОТ

תהלים לג, יח.

38

מי שטרך בערב שבת

«Той, хто трудився напередодні Шабосу, їстиме в Шабос». Тут праця — це запал слів «Мої очі завжди звернені до Гавая», який притягує світло згори.

Avodah Zarah 3a:10 י"א זרה עבודה

אָמרו לַפָּנִי: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, תִּנָּה לָנוּ מֶרֶאשׁ וְנַעֲשֶׂה. אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: שׁוּטִים שֶׁבְּעוֹלָם! מִי שֶׁטָּרַח בְּעָרֶב שַׁבָּת יֵאָכֵל בִּשְׁבָּת, מִי שֶׁלֹּא טָרַח בְּעָרֶב שַׁבָּת מֵהֵיכָן יֵאָכֵל בִּשְׁבָּת? אֲלָא אֵף עַל פִּי כּוֹן, מִצְוָה קִלָּה לֹשׁ לִי וְסוּפָה שָׁמָּה, לָכוּ וְעֲשׂוּ אוֹתָהּ.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

39

ש"ע נהורין . כמ"ש באד"ר (דקכ"ט ב' ובדף קל"ו ב')

Pelach HaRimon цитує цей маамар і в примітці зауважує, що в наведених аркушах Ідра Рабба не говорить про це прямо, а лише натякає (128b, 129a-b, 135b і 136), і що формулювання взято з Воріт еднань у Ец Хаїм, розділи 7-8, де це докладно пояснено.

ПРИМІТКА КЕНОТ

בפלא הרמון שמות ע' שסב מובא מאמר זה ומצויין שם בהערה: אלא דלאו בפ"י התם אלא מכללא היינו מה שמבואר שם בדף קכ"ח ע"ב ודף קכ"ט ע"א ובי' ודקל"ה ב' ודקל"ו. וממה שנתפרש ע"ז באורך בע"ח שער היווגים פ"ז וחי' שממש נלקח לי כזה, וכסיגנון הלי המבואר כאן ובתו"א הנ"ל נרמז במא"א א"א סקכ"ד ואות ז' ס"י ע"יש ובי"ג לא העיר מקומם (וע' בלקו"ת פ'י

מסעי ד"ה הנה גבי המסעות אות ה' (דף צ"ג ע"ב) ומה שהאיר ע"ז אדמו"ר בהג"ה שם). עכ"ל שם.

40

ואתסחן בחד חוורא דעינא בכא

Сам текст тут посилається на Idra Rabba (129b) щодо близьки доброго ока. Pelach HaRimon, на який посилається примітка Kehot, зазначає, що це там радше маєтсь на увазі, ніж сказано прямо.

Zohar, Idra Rabba 8:50-9:63 ג'ט-נ"ט: האדרא רבא ח'נ-ט'ס: ספר זוהר, האדרא רבא ח'נ-ט'ס:ג'ט-נ"ט

41

ואתסחן בחד חוורא דעינא בכא

Друге місце, на яке текст посилається в Idra Rabba (136b), стосується світел, омитих близьною доброго ока, — потоку від Apix Анпін до емоційних атрибутів (Ze'ir Анпін).

Zohar, Idra Rabba 28:199-29:209 רבאדרא, האדרא רבא ח'נ-ט'ס:ג'ט-נ"ט: ספר זוהר, האדרא רבא ח'נ-ט'ס:ג'ט-נ"ט:כ"ח:קצ"ט-כ"ט:ר"ט

אבזאц 16

42

ולבן שיניים

«I зуби його білі від молока». Тепер маамар переходить до другої половини благословення Яакова Єгуді.

Genesis 49:12 כ"ט:מ"ט: ראשית

חַקְלִילִי עֵינַיִם מִיַּיִן וּלְבֹן־שִׁנַּיִם מִחֶלֶב:

His eyes shall be red with wine, And his teeth white with milk.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

אבזאц 18

43

ולבן שיניים

«A зуби його білі від молока». Альтер Ребе пояснює, що зуби біліють завдяки молоку — зростанню, яке настає після очищення.

Genesis 49:12 כ"ט:מ"ט: ראשית

חַקְלִילִי עֵינַיִם מִיַּיִן וּלְבֹן־שִׁנַּיִם מִחֶלֶב:

His eyes shall be red with wine, And his teeth white with milk.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

44

והכל הוא ע"י פותח את ידיך . . שהם יודיין ווייין

Давид прославляє Б-га: «Ти розкриваєш Свою руку й насичуєш усе живе [3] прихильністю (рацон)»; очевидно, Б-г дає кожному створінню те, чого воно бажає. Спираючись на Тікунней Зоар, Альтер Ребе читає «Твою руку» як «Твої йуди», а рацон — як «волю», вищу волю, що сходить від восьмого мазала.

Psalms 145:16 ט"ז קמ"ה: תהלים

פּוֹתֵחַ אֶת־יָדְךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי רִצּוֹן:

Thou openest Thy hand, And satisfiest every living thing with favour.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

Tikkunei Zohar 7b:2 ב'ב' תיקוני זוהר

וְעוֹד יִזְאָה נְקוּדַי צִרְיָה לְאַחֲרָא עֲלֵיהּ, פִּתְחָה בְּחֻשְׁבָּן אוֹתִיּוֹתָיו אִיהוּ
י"ד, וְכִתְיָב (תהלים קמה טז) פִּתְחָה אֶת יְדָהּ וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רִצּוֹן,
וְאוֹקְמוֹהוּ אֶל תִּקְרִי יְדָהּ אֶלָּא יוֹדִי"ה, וְאִינוֹן י"י מִן יֵאָהֳדוֹנָה"י, וּבְאֵן
אַתָּר מִתְּפִתְחִין בְּרִקְיָעָא דְאִיהוּ פִּתְחָה, וְאִיהוּ מִפְתָּח כְּלִיל אֶהְדוּנִיָּה שִׁית
אַתָּוֹן בְּאַמְצַע י"י, וְתִרְיִן יוֹדִין עִם רִקְיָע דְאִיהוּ וִי סְלִיק לְחֻשְׁבָּן יְהוּ"ה.

Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

תהלים קמה, טז. ת"ז בהקדמה (ז, ב). ראה אוה"ת ויחי שעד, א ושם מציין
ללעיל כב, א.

45

שאבא יונק ממזל החי

Примітка відсилає до джерел, перелічених у Тора Ор 25d біля слів «Хохма і восьмий мазаль, Ноцер Хесед». Там Алтер Ребе тлумачить слово мінха («приношення»): його перші літери означають маїн нуквін, а літера хет — це Хохма й восьмий мазаль, Ноцер Хесед, який вливається в літеру гей — Громаду Ізраїлю.

Zohar III, 289a כח"ג רפ"ט

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה כח"ג רפ"ט, א. נסמן לעיל כה, ד.

46

נוצר אותיות רצון

Там, пояснюючи тринадцять атрибутів милосердя, які Моше притягнув згори, Алтер Ребе розбирає Ноцер Хесед: слово ноцер має ті самі літери, що й слова цінон («канал») і рацон («воля»), а також означає «оберігання» — милість, приховану в думці, перш ніж вона розкриється.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה לקמן בדף סט, ב.

LikuteiTorah.com

ХАСИДСЬКА ПАРША

Про це видання

This edition contains the Hebrew text, the English translation, our explanations i the notes.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0.

Our explanations, with the overview, the questions and the page for children: CC BY-NC 4.0.

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Цитовані джерела за Сефарією: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Sefer Etz Chaim (Public Domain); Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain).

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

Український переклад і пояснення підготовлено для LikuteiTorah.com за допомогою ШІ (openai/gpt-6-luna-pro:batch) та звірено з єврейським текстом і Sefaria; редактором-людиною ще не перевірено. Будь ласка, важливе перевіряйте за єврейським текстом.

Ребе просив вивчати маамарим тижневої парші — «Хасидську паршу» — протягом того тижня, розподіливши навчання на сім днів (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Навіщо її вивчати та благословення Ребе: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

Безкоштовний некомерційний проєкт; тут нічого не продається. Не пов'язаний із Kehot, Sefaria чи Lubavitch Library. © likuteitorah.com

Із likuteitorah.com/uk/torah-ohr/vayechi/5/

НА ЧЕСТЬ

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Батько Ребе, реб Леві-Іцхок